

УКРАЇНА

(19) UA (11) 53024 (13) U
(51) МПК
C03C 8/04 (2006.01)МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ
НА КОРИСНУ МОДЕЛЬвидається під
відповідальність
власника
патенту

(54) ПОЛИВА

1

2

(21) u201001945

(22) 22.02.2010

(24) 27.09.2010

(46) 27.09.2010, Бюл.№ 18, 2010 р.

(72) ЛІСАЧУК ГЕОРГІЙ ВІКТОРОВИЧ, ТРУСОВА
ЮЛІЯ ДМИТРІВНА, БІЛОСТОЦЬКА ЛЮБОВ ОЛЕ-
КСАНДРІВНА, ПАВЛОВА ЛЮДМИЛА ВАСИЛІВНА,
РОМАНОВА ОЛЕСЯ ОЛЕКСАНДРІВНА, ЛІСАЧУК
ЛІДІЯ МИКОЛАЇВНА(73) НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"(57) Полива, що містить SiO_2 , Al_2O_3 , V_2O_5 , CaO ,
 MgO , BaO , ZnO , Na_2O , яка відрізняється тим, що
додатково містить SnO_2 при наступному співвід-
ношенні компонентів, мас. част. %: SiO_2 45,0-53,0;
 Al_2O_3 2,0-8,0; V_2O_5 18,5-24,0; CaO 0,30-5,0; MgO
0,20-4,5; BaO 2,0-4,6; ZnO 3,8-7,5; Na_2O 2,0-5,2 ;
 SnO_2 4,8-9,7.

Корисна модель, що пропонується, відноситься до складів поливи в керамічній промисловості і може бути використана для одержання полив'яних облицювальних плиток на потоково-конвеєрних лініях швидкісного випалу.

Відомий склад поливи, що містить мас. част. % : SiO_2 37,2-40,7; Al_2O_3 5,0-6,8; CaO 4,7-5,2; MgO 2,1-3,8; BaO 4,5-5,7; V_2O_5 19,5-20,3; Na_2O 5,0-5,8; ZnO 3,9- 4,0 ; Na_3AlF_6 5,9-6,5 ; ZrO_2 4,8- 6,0 (1).

Недоліком цієї поливи є високі показники теплового коефіцієнту (ТКЛР) $(6,57-6,67)10^{-6}$ град⁻¹.

Найбільш близьким до складу, який замовляється, є такий що містить, мас. част. %: SiO_2 38,5-52,5 ; Al_2O_3 4,0-6,0; V_2O_5 19,0-23,0 ; CaO 0,25-4,75; MgO 0,25-4,25; BaO 2,5-4,5; ZnO 4,0-7,0; ZrO_2 4,5-6,5 ; Na_2O 4,0-5,0-3; Na_3AlF_6 3,5-6,0(2).

Порівняно з поливою-прототипом, у якій показники температурного коефіцієнту лінійного розширення $1/(4,8-5,01)10^{-6}$ град⁻¹, запропонована корисна модель дозволяє досягнути додаткового зниження показників ТКЛР, завдяки чому розширено можливості застосування даної поливи на керамічних підкладках України.

Задачею корисної моделі, що пропонується є зниження значень температурного коефіцієнту лінійного розширення . Технічний результат корисної моделі забезпечується тим, що на відміну від відомої поливи, яка містить у своєму хімічному складі оксиди SiO_2 , Al_2O_3 , V_2O_5 , CaO , MgO , Na_2O , BaO , ZrO_2 , Na_2O , полива, що пропонується додатково містить SnO_2 при такому співвідношенні компонентів, мас.част. %: SiO_2 45,0 -53,0; Al_2O_3 2,0-8,0; V_2O_5 18,5 -24,0; CaO 0,30 - 5,0; MgO 0,20 -4,5 BaO 2,0-4,6; ZnO 3,8 - 7,5; Na_2O 2,0 -5,2 SnO_2 6,25-6,75 .

Наведені компоненти у такому співвідношенні, яке заявляється, для виготовлення поливи не використовувались, що свідчить про відповідність запропонованого рішення критерію "винахідницький рівень".

Позитивний ефект запропонованої корисної моделі пояснюється нижче. Завдяки використанню в складі поливи діоксида олова при політому випалі виробів з покриттям відбувається кристалізація вихідної скломатриці фрити з утворенням тонкокристалічної (до крипто кристалічної з розмірами часток близько 1 мкм) структури. Виходячи з того, що діоксид олова має підвищені показники щільності (8-9 г/см³) та кристалізується в кубічній сингонії , результуюча величина теплового коефіцієнту лінійного розширення поливи, яка містить таку кристалічну фазу знаходиться в межах $(4-6) \cdot 10^{-6}$ К⁻¹. Таким чином, поливне покриття , яке формується при випалі на поверхні керамічного виробу, має підвищені показники термостійкості, мікротвердості та збільшені характеристики білизни.

Приклад. В якості похідної сировини використані такі сировинні матеріали: пісок кварцовий, каолін просянівський, борна кислота, крейда, вуглекислий барій, сода, діоксид олова, білила цинкові, технічний оксид магнію. Температура варки фрити - 1350°С .

Шихтовий (матеріальний) склад, який відповідає оптимальному складу поливи №2 (див. таблицю), у масових відсотках наведено нижче:

Пісок кварцовий	- 34,50
Каолін просянівський	-11,36
Борна кислота	- 31,62
Технічний оксид магнію	- 1,62

(19) UA (11) 53024 (13) U

Білила цикові	- 4,84
Діоксид олова	- 6,47
Вуглекислий барій	- 2,89
Сода	- 6,70

Поливу готують мокрим помелом фрити до залишку на решітці 0056 0,1-0,5 %. Вологість шлікеру складів 30-34%, щільність 1,68-1,70 г/см³. Плитки були покриті поливою методом наливання та пройшли випал на потоково-конвеєрній лінії впродовж 26 хвилин при температурі 1000°C. Кон-

кретні склади поливи та їх властивості наведено у таблиці.

Як витікає з таблиці, запропоновані склади поливи дозволять знизити температурний коефіцієнт лінійного розширення (ТКЛР). Показники інших експлуатаційних властивостей покриття незначно відрізняються від аналогічних показників прототипу. В замежових складах поливи стається зрив досягаемого ефекту, а саме - підвищується значення ТКЛР. Таким чином, корисна модель, що пропонується, має перевагу у порівнянні з відомими складами полив.

Таблиця

Хімічний склад та властивості поливи, яка заявляється

Оксиди	Масовий вміст оксидів, мас. част. %					
	прототип	замежовий	1	2	3	замежовий
SiO ₂	38,5-52,5	44,0	45,0	48,6	53,0	54,0
Al ₂ O ₃	4,0-6,0	8,5	8,0	5,5	2,0	1,5
B ₂ O ₃	19,0-23,0	17,0	18,5	22,0	24,0	24,5
CaO	0,25-4,75	5,5	5,0	0,30	0,20	0,15
MgO	0,25-4,25	0,10	0,20	2,0	4,50	4,75
BaO	2,5-4,5	5,55	4,60	2,80	2,0	1,8
ZnO	4,0-7,0	3,5	3,8	6,0	7,5	7,8
ZrO ₂	4,5-6,5	-	-	-	-	-
Na ₂ O	4,0-5,0	6,10	5,2	4,8	2,0	1,5
Na ₃ AlF ₆	3,5-6,0	-	-	-	-	-
SnO ₂	-	9,75	9,7	8,0	4,8	4,0
Властивості :						
Температура варки фрити, °C	1350	1350	1350	1350	1350	1350
Температура випалу, °C	930 -960	990	980	980	980	1000
ТКЛР, α · 10 ⁻⁶ град ⁻¹	4,8-5,01	5,08	4,60	4,30	4,27	4,45
Термостійкість, °C	250-275	225	250	275	275	250
Мікротвердість, кг/мм ²	700-725	720	750	745	740	700
Блиск, %	88-90	72	74	72	68	65
Білизна, %	86-88	88	88	87	86	83